

SKOGER HISTORIELAG

Lystovindroymagt.

Hanna Berntsen Røisjø, malt av Carl G. Olsen.

REFERAT FRA ARSMØTET I SKOGER HISTORIELAG 5. APRIL 1992
PÅ SKOGVANG.

44 medlemmer var tilstede.

1. Formannen åpnet årsmøtet og ønsket velkommen.
2. Formannen ble valgt til dirigent. Sekretæren ble valgt til referent. Følgende ble valgt til å underskrive protokollen:
Jan Ekeberg og Heidi Rustand.

3. ARSBERETNING.

- a. Styrets årsberetning ble godkjent uten merknader.
- b. Komiteenes beretninger ble godkjent. Det ble bemerkt at bygdesamlingen på Borge heter Skoger bygdesamling. Bygdesamlingen ønsket flere aktive støttespillere. Bygdesamlingen ba også styret henvende seg til Skoger ungdomslag med forespørsel om hjelp i forbindelse med Skoger Bondelags besøk på bygdesamlingen.

4. REGNSKAP.

Regnskapene for 1992 ble godkjent. Jan Ekeberg overrakte en sjekk på kr. 12 000 fra teatergruppa til styret. Dette beløpet er overskuddet av teatergruppas virksomhet i 1991.

5. BUDSJETT.

Budsjettet ble godkjent.

6. KONTINGENT.

Styrets forslag om at kontingenten for 1993 fortsatt skulle være kr. 50 for enkeltmedlemmer og kr. 75 for familier, ble enstemmig godkjent.

7. INNKOMNE FORSLAG.

Det forelå et forslag fra styret: Forslag til statutter for stipend opprettet av Skoger Historielag.

Styrets forslag ble godkjent med følgende tilføyelse under

"Formål":

"Den som tildeles stipendet må fremlegge resultat av arbeidet"

8. OPPNEVNELSE AV KOMITEER.

GOTISK GRUPPE.

Geir Helgen.
Aase Tandberg
Anne Lise Møller Nilsen.
Jan Henrik Gulbrandsen
Jens Wessel Berg
Nora Unelsrød
Toll Tollum
Ingalill Persen
Dordi Johansen
Paul Thode
Ola Laukli
Jørgen Borge
Ruth Y. Jegh
Ase Briskodden
Heidi Rustand
Astrid Gulbrandsen

SKOGER BYGDESAMLING

Bjørn Eriksen
Jørgen Borge
Harald Hindhamar
Hans Steen
Jens H. Brække
Nora Unelsrød
Helge Furuvoild
TEATERGRUPPA

Jan Ekeberg
Karin Johansen
Betty Sønstrød
Edith Solli
Kåre Ringstad
Helge Stenseth
Aslaug Rypaas
Goro Halden

FOTOKOMITEEN.

Helge Furuvoild
Toll Tollum
Anne lise Møller Nilsen
Aase Tandberg
Heidi Rustand

STEDSNAVNBKOMITEEN.

Hans Halden
Kristoffer Halden
Helge Furuvoild

REDAKSJONSKOMITEEN FOR HISTORIELAGSNYTT.

Odd Steen Anne Lise Møller Nilsen.
Hans Halden
Jens H Brække

KOMITEEN FOR SKOGER GAMLE KIRKE.

Jean Lorange

ARRANGEMENTKOMITEEN.

Ingalill Persen
Øyvind Pedersen

9. VALG.

Etter valget består hovedstyret av:

Formann:	Arild Sønstød	Revisorer:
Styremedlemmer:	Jens H. Brekke	Margit H Halden
	Jean Lorange	Hans Jørgen Hansen
	Berit Barre	Steen.
	Per Runar Thoresen	Varamenn:
	Bjørn Eriksen	Egil Eskerud
Varamedlemmer:	Hans Halden	Odd Steen
	Gunnar Engen	
	Karin Johansen	

VALGKOMITEEN.

Nils Otto Larsen
Berit Walstad
Nora Unelsrød
Odd Marheim

Varamedlemmer:

Jan S. Ekeberg
Normann Solberg.

10. EVENTUELT.

Goro Halden ble overrakt et "reisestipend" på kr. 10 000.
som en påskjønnelse for sin innsats som forfatter av
Teatergruppas skuespill.

Svein Portaas orienterte om arbeidet i "Stiftelsen
Konnerudverket."

Hans Halden minnet om at heftet "Folk og far - gamle
boplasser, stier og veier i tidligere Skoger kommune"
var til salgs og bør spres.

Etter kaffepausen viste Fotokomiteen lysbilder laget på
grunnlag av gamle fotografier fra tidligere Skoger kommune.
Innslaget var ved Heidi Rustand.

Kvelden ble avsluttet med trekning av mange gevinster.

Nok et vellykket årsmøte ble avsluttet kl. 21.30

SKOGER 25. APRIL 1992.

Berit Barre
(s)
referent

SKOGER HISTORIELAG 1992.

Et årsmøte er i havn - et år har gått og vi ser fram til sommerens store begivenhet - teatergruppas framføring av stykket

"POTETA OG ENDA LITT TIL".

Ute blant folk er kanskje teatergruppa mest kjent, og på årsmøtet ble Goro Halden fortjent belønnet og æret for sin store innsats for Skoger Historielag. Selv er jeg fremdeles ganske fersk, men må si at det siste året har vært både inspirerende og lærerikt.

Det som skjer på Borge er flott, gotisk gruppe arbeider aktivt og fotogruppa viste litt av det de har samlet på årsmøtet. Styremøtene har vært engasjerende og boblende, ideene har kommet som perler på en snor og det har faktisk vært undertegnede, yngstemann, som har måttet stanse de mere "modne".

En av hovedsakene i år er å få sikret arkiv og samlinger - bl.a. ved samarbeide med stiftelsen K.G. (Konnerud grubene) om et felles hus for dette. Videre ønsker vi i høst å arrangere en familiesøndag på Borge og Skoger Bygdesamlinger. Vi trenger ny rekruttering og flere aktive i bl.a. arrangementskomiteen - og ferske fjes i de forskjellige komiteer. Jean Lorange er igang med Skoger Gamle Kirke, og jeg kan love de av dere som vil være med der, at det kommer til å bli spennende og interessant.

Ha en god sommer alle sammen !

Hilsen
Arild

K L E S V A S K.

Minner fra min barndom
av Nils Sunne.

Når jeg legger klærne mine inn i den automatiske vaskemaskinen og stiller den inn på 3 tenker jeg ofte: Du verden så lettvinnt det er nå, tenk hvordan det var da jeg var gutt. Ikke slik å forstå at jeg vasket klær, men jeg fulgte ofte med på det for å hjelpe til med å bære vann, ved og baljer.

Om sommeren var det rene idyllen, for da foregikk vaskingen nede ved elva. Her ble en bryggepanne (stor gryte) satt på brannjern og fylt med fint bløtt elvevann. Det ble fyrt opp under gryta og det varme vannet ble brukt til vaskingen.

Denne foregikk i en avskjæring (balje av tre) og klærne ble skrubbet på et vaskebrett. Var klærne ekstra skitne ble de påsmurt grønnsåpe før de fikk sin hårdhendte behandling på vaskebrettet. De hvite klærne ble kokt i bryggepanna for at de skulle bli hvite og fine. Klærne ble skyllet i det klare elvevannet og abboren som sto inne i sivet og koset seg i sola og leet på sidefinnene fikk seg en forskrekkelse og forsvant ut på dypere vann. Om vinteren var det ingen idyll, da ble som regel klærne vasket inne på kjøkkenet og det som skulle kokes ble kokt ute. Det var laget en grue av stein og der sto bryggepanna beskyttet mot været og snøen.

Klærne ble fraktet ned til elva på en kjelke og skyllet i et hull i isen. Huff ! Det var kalde greier og mange hadde sikkert gikt i armene i flere dager etterpå. De fant seg i det - det var som det skulle være - men hadde jeg dengang sagt at om en 40-50 år så legger vi bare hele vasken i en beholdere og stiller på en knapp, ville ingen ha trodd meg.

Tegning: Geir Helgen

TVANGSAUKSJONEN, et trist minne fra SANDE.

Av Nils Sunne.

Jeg husker godt at det var tvangsauksjon på en av de nærmeste gårdene, forteller en eldre Sandemann som er oppvokst i bygda.

Dette var i de dårlige 30 åra, da det var hele sidene med tvangsauksjoner i avisene. Jeg hadde i flere dager hørt mor og far snakke om at det skulle være tvangsauksjon på en av gårdene ikke langt fra oss. Dette høstes spennende ut i en gutts ører - jeg forsto nok ikke hva dette betydde for de som ble rammet.

Da dagen opprant, møste jeg om å få være med og det fikk jeg omsider også. Da vi kom til gården var alt auksjonen i full gang. Det gikk tregt med "budene" og lensmannen gjorde så godt han kunne, uten å få fart på salget. De aller fleste som var tilstede hadde vel lite å kjøpe for de også. Det var innbo og forskjellig løsøre som ble solgt først. Jeg forsto meg ikke på priser, men jeg regner idag med at mye gikk for en billig penge. Jeg husker godt at det var "bud" som begynte på 25 øre.

Lenger ut på dagen ble dyrene leid ut av fjøset og solgt. Da de holdt på med det, ble jeg så tørst og gikk inn på kjøkkenet for å få litt vann. Da jeg kom inn, satt kona på gården med hendene foran ansiktet og gråt. Dette gjorde et sterkt inntrykk på meg - det var første gang jeg så et voksent menneske gråte så tårene trillet.

Etter at jeg ble voksen forståer jeg enda bedre hvorfor hun gråt. Det måtte være forferdelig vondt - miste hus og hjem og dyrene som en var glad i. Jeg må si det en gang til - jeg glemmer det aldri det inntrykket dette gjorde på meg.

Jeg ønsker ingen må få oppleve noe sådant !

STORDAMMEN PÅ KONNERUD HAR PASSERT DE FØRSTE 250 ÅR.

Av: Olaf Rustand.

Stordammen har gjennom lange tider spilt en stor rolle her på Konnerud, - ikke minst rekreasjonsmessig, men også som objekt for ivrige fiskere, sommer som vinter.

Etter nærmere granskning viser det seg at Stordammen nå har eksistert i over 250 år. Dette kan en finne ut av bl.a. gjennom opplysninger gitt av den kjente grubemann Erland Thoresens "Beskrivelse over det Jarlsbergske Sølvhaltige Blye- og Kobberverk" samt Skogerboken. Underkapitlet som Thoresen kaller Vanddraget sier han bl.a.

"Denne saakaldte Stordam ble opprettet da Verket blev forflyttet fra Selvig (Sande) til Egholt", - dog uten at han oppgir noe årstall.

Dette finner man derimot i Skogerboken der det heter at man i 1736 begynte å overføre maskineriet fra Selvik til Eikholt. Det er således overveiende sannsynlig at Stordammen har eksistert i over 250 år, og at det var grubedriften som var selve hovedårsaken til at den ble bygget. Av interesse kan det også være at Stordammen før dambygget het Eskerudtjern. Thoresen sier nemlig at det opprinnelig ble foreslått atskillige ganger å overføre Steglevannet til Eskerudtjern, men at man "afstod derfra da de gjorde beregninger over omkostningene afskrækkede." Videre heter det at "da man ikke torde gjøre dette forsøg, blev det intet andet tilovers, end at på bekvemme steder at opprette damme og dæmninger."

Således kom man da til å bygge Stordammen og de øvrige dammer som vesentlig er

spredt over Stubberudområdet på det såkaldte indre Konnerud.

Om Erland Thoresen, som var født på Kongsberg i 1734, kan opplyses at han mot slutten av sin levetid, av greven fikk gården Thorsberg på Konnerud som gave, og at han døde her i 1795.

Nevnes bør det også at det iflg. Skogerboken finnes levninger etter en "paviljong" som ble oppført på dammuren i anledning av Kong Fredrik den 5. besøk der i 1749. Fra dammens nyere historie husker vel de fleste utryddelse av ugrasfisken i 1960-årene, og det heidundrende åpningsøyeblikk da fiske-senene til salutt fra Fosserudlandet lynte utover Stordammen i solskinnet.

////////

I Tillegg til Rustands innlegg om Stordammen, vil jeg tilføye for egen regning et lite innlegg i DT. & BB. under spalten "for 100 år siden", som jeg leste for noen tid tilbake, der sto: "Ingen skulde ane, uden selvsyn, at man i saa umiddelbar nærhed av vaar by, skulde have et saa smugt fjeldvann som Stordammen som ligger der saa blinkende og skønt." Dette er noe både gamle og nye beboere på Konnerud bør huske å ta med i presentasjonen av stedet.

H. Halden.

PENSJONISTBETRAKTNINGER ved RØYSJØVANNET.

Av Odd Steen

Kveldsstemning ved Røysjødemningen vekker tanker om svundne tider og tidligere generasjoners slit og leve-måte.

Tankene går 60 år tilbake til de første turer i Røysjøtraktene.

Det var i Hanna's tid - Hanna Røisjø (med i) som vi omtalte henne i samtiden.

foto v/Alf Ingebrigtsen

Hvem var nå denne Hanna og hvordan havnet hun her og hvordan så det ut her ?

Nysgjerrigheten gav grunnlag for nærmere kildegranskning og intervjuubesøk til noen gjenlevende "gamlinger" med selvopplevelser fra Hanna-perioden.

Om resultat av granskningen gis følgende utdrag:

Det var Hannas far Bernt, som slo seg ned her. Ved bekken mellom Røysjø og Langevannet stod ei ~~oppgangssag~~ ^{vann} og hit kom Bernt Pedersen fra Villingstad i Røyken som sagmester. Hans kone het Henrikke og de bygde det første huset på nordsiden av bekken i 1870. På gamle kart over området kan vi finne benevnelsen SAGSTUA om Bernt og Henrikkes hus. De hadde 2 barn, Edvard ble gift med Martine Hansdatter fra Fagerli i Lysdalen og Hanna, født 2.9.1862.

Hanna ble gift med Hans Eilertsen Høida og de drog til Amerika der sønnen Emil ble født.

Hanna ble imidlertid budsendt etter en tid og måtte vende tilbake for å pleie sin invalidiserte far da moren Henrikke lå "på det siste". Nye hus var bygget i 1901 på sydsiden av bekken, da Hanna overtok stedet som senere ble et kjært sted for mange skau-travere. Hans Eilertsen forblev i Amerika og Hanna slo seg i lag med Kristen (Kres'n) Gunneriussen fra Lysdalen. Kristen Røisjø var med og bygde Røysjødemningen og ble senere damvokter ved demningen.

Kristen har båret mange tunge bærer på ryggen fra bygda til Røysjø, ikke minst de tunge "øl-kofferter" og parafinkanner.

En av mange Øst-skogtravere var Carl G. Olsen fra Drammen. I forbindelse med Hanna's 75års dag i 1938 har C.G. Olsen skrevet en lengre avis-omtale om henne og følgende avsnitt

siteres:

" Hannas boplass ligger på stulen mellom Langevannet og Røisjø. Foreldrenes hus og virke lå bare noen favner vekk. Nå er alt det gamle borte, men jeg husker godt den gamle sag og Røisjøplassen fra 1890 åra og har mange kjære minner om de to gamle, Hannas far Bernt Saga som humpet omkring på et godt, sterkt ben og et treben. Siden mistet han også det andre benet i operasjon mot koldbrand, men tross motgang og strenge vintrer fantes ikke den makt som fikk overtalt de gamle, seige, frie, humorfylte skogsmennesker til å flytte ned til bygden for å få det bedre.

Røisjøskogens magiske trolldomskraft har nok også bergtatt Hanna; hun har nu bodd der i mange, mange år og røktet sine kyr og høns og passet på at alle hennes gjester har hatt det godt. Alt har vært pent og rent, serveringen bra og størst av alt, er den hjertelige imøtekommenhet mot alle, selv om pengepungen har vært slunken eller helt tom."

Så langt Carl G. Olsen som forøvrig har forevigeet Hanna i et maleri som er avbildet på forsiden.

RØISJØ, slik det var i
HANNA's tid.
Foto etter maleri av
Erling Ingebretsen.

Hanna døde i 1941, 79 år gammel etter å ha drevet sin virksomhet på Røisjø i 40 år. Sønnen Emil og hustru Eva f. Bullen fra Berger flyttet opp og drev stedet en kort periode før Emils sønn Jørg og hustru Åse overtok i 1943 og ble fastboende til 1947.

I Jørg og Åses tid ble bygningen totalt ombygget til 2 fulle etager med 10 utleierom. Kun tømmerveggene i det tidligere hus stod igjen. I 1947 flyttet Jørg med familie ned til bygda og stedet var i noen tid kun åpent om helgene, fortsatt med Jørg og Åse som vertskap.

I en tre års periode fra 1948 ble stedet leid ut til Gunnar Åsgaard som fortsatte pensjonatvirksomheten som tidligere.

Fra 1952 ble bevertningsvirksomheten nedlagt og stedet var ubebodd og ble senere ekspropriert av Drammen kommune i forbindelse med forberedelser til vannverkutbyggingen. Bygningene ble solgt til nedrivning, men brant ned under noe tvilsomme omstendigheter i 1966.

I dag er kun minnene tilbake av det liv og den virksomhet som fant sted på Røysjøplassen i ca. 100 år. Men Røysjøvannet ligger fortsatt der som en Østskogens perle.

RØISJØ
i Jørg og Åse Hansens tid.

Utdrag av min DAGBOK skrevet
i mars 1943 mens den
2. verdenskrig raste og Norge
var okkupert av tyskerne.
Stubberud i april 1992 og
med hilsen til alle
historielagsvenner:

Olaf Rustand.

A - Matforhold

1. Middagsmat:

For tiden spises for den alt
overveiden del fisk, poteter
og grønnsaker. Kjøtt og
hermetikk fåes kun av og til,
og da som regel bare til tungt-
arbeidende. Av fisken er det
f.t. silda, tørrfisk og lute-
fisk som er den stående rett
og som tilberedes i alle
mulige variasjoner og med
stor oppfinnsomhet. Som skje-
mat brukes for det meste potet-
suppe, saftsuppe og rødgrøt.
Av melk får voksne kun 1/4 ltr.
skummet pr. dag, mens barn får
3/4 ltr. helmelk pr. dag.
Likeledes får svangre og die-
givende kvinner endel melk.

2. Morgen, frokost og em, mat:

Ekte kaffe fåes ikke kjøpt i
landet idag, kun på svartebør-
børsen finnes det endel å få
tak i. Det brukes en erstat-
ning som smaker noenlunde bra
hvis en skulle ha en skvett
god fløte å bruke. Smør er yt-
terst dårlig med og blir
gjærne blandet med melk eller
poteter for å få det til å
strekke til. Som regel får en
fra 100 til 200 gr. pr. uke,
men flere uker i vinter har
en ikke fått tak i smør.
Sukker fåes kjøpt i den ut-
strekning en har rasjonerings-
kort, men det blir for lite.
Av brød får en ca. 3/4 brød
i uka pr. person mot kort. På-
legg er det svært lite av
og dette må mikses på alle
slags måter. Ost fåes kun
kjøpt i ny og ne og forsvin-
ner som regel straks. Salt
kaviar fåes kjøpt, men er
dårlig likt. Hermetikk er det

også svært lire av og selges
kun i svartblikk og som
holder seg svært dårlig.
Egg finnes det ikke i butik-
kene, - heller ikke fleisk. Det
er i det hele et konstant
problem hvordan en skal skaffe
mat til neste dag. De offent-
lige priser i butikkene holdes
ved Statens inngripen bra
nede.

B - Forskjellig:

Butikkvinduene pranger for
tiden av jern- og tregjen-
stander enten det er sports-
forretning, tobakk- og sjoko-
ladeforretning eller andre for-
retninger. Omtrent alt som en
kunne få før krigen er det
komplett umulig å skaffe. Sko
finnes omtrent ikke, ikke
kalosjer, ikke regnkapper.
Dressene er dårlige og i frak-
kene er det cellull. Skjort-
ene er også borte, men også
her kan en få noen i cellull
og som går istykker ganske
snart. Støvler finnes ikke.
Hatter og luer er det ennå
endel av og fåes kjøpt
uten kort.

At folk i det hele tatt har
klær skyldes vel oppkjøp før
rasjoneringen, samt svartebør-
shandel og bytting.
Svartebørshandel florerer vilt
og til fantastiske priser.
Her skal nevnes endel: Støvler
50-75 kr. Dresser 200-400 kr.
Disse ting sammen med skjort-
er, sko og kalosjer byttes i
stor utstrekning mot gårdspro-
dukter m.m. Kaffe 50-60 kr. pr.
kg. Sukker 15-20 kr. pr. kg.
Hvetemel 10-15 kr. pr. kg.
Brennevin fra 50-125 kr. pr fl.
etter kvaliteten. Sigaretter
kr. 5,- pr. pakke og tobakk
kr. 15,- pr. eske. Slik kunne
det fortsettes i lange rekker.
Mange svartebørshandlere blir
også knepet av politiet og
får da kolossalt store mulkter.
Men svartebørshandelen går
videre tross svære trusler
om straff.

Slutning:

Det alminnelige samtaleemne er som det vil forstås mat, klær, krigen og dens utgang, okkupasjonen av Norge og landets skjebne etter krigen, samt de innenrikske problemer. Når det gjelder mat og klær er det mange som har det svært dårlig og må slite følt for å holde det gående. Jeg har hørt at det et sted ble spist 11 fiskemiddager etter hverandre. Men stort sett må det imidlertid sies at folk viser stor oppfinnsomhet og tilpasningsevne til forholdene. Noen direkte nød har vel ingen lidd, skjønt maten vi får i høyeste grad er ensformig, nemlig i første rekke poteter, fisk og grønnsaker.

Dette er problemer som Tysklands okkupasjon skaper for vårt land og gjør at det påhviler nordmennene store byrder som i øyeblikket ikke synes å bli noe mindre.

Men hvorom allting er: Nordmennene vil også denne gang klare seg gjennom vanskelighetene, å gå ut av krigen styrket på legeme og sjel å føre kulturen videre til beste for land og folk.

GARÅS LANDHANDLERI I SKOGER.

Av Gerd Juel og
Randi Raaen.

Garås Landhandleri ble bygget i 1928 av Gustav Gulliksen, som opprinnelig var fra Tønsberg distriktet. Han drev butikken til begynnelsen av 1945 da Åge Koth Torgersen overtok en liten stund til. Gerd og Christoffer Juel kjøpte den i desember 1945. De drev butikken til den ble nedlagt 31.12.1984., fordi omsetningen var alt for liten til en forsvarlig fortsatt drift.

Utviklingen med store butikk-sentrer og kjedesamarbeid i dagligvarebransjen for å oppnå innkjøpsrabatter med tilsvarende lavere priser, gjorde at alle kundene som hadde muligheter handlet sine varer andre steder og omsetningen fra Garås bestod mest av melk og brød. Men tilbake til de gamle tidene. Varespektret i butikken var meget stort. Vi hadde alt mulig rart, leketøy, steintøy, garn, sysaker, glassruter som ble tilskjørt, koks, kull og parafin som ble tappet fra tønne og over i flasker eller kanner, forskjellige skaffer f.eks. til økser og annen redskap, spader og river, hesteko og annet utstyr for å sko hestene, all slags fôr, i 50 kg's sekker til dyra, mel, sukker, potetmel, semulegryn etc. ble solgt i løs vekt i 1/4 - 1/2 - 1/1 eller 5 og 10 kilos poser, alt etter kundenes ønsker, likeså kaffe, salt, stivelse og alt annet som vi idag kjøper i ferdig pakkeposer. Så ble det solgt drops, sjokolade og sønn i små stryleposer.

Det vi ikke hadde i butikken skaffet mor i løpet av dagen, ved at far etter arbeidstid hentet dette i byen og hadde

med seg hjem.

Folks handlevaner var også helt anderledes før i tida. Ingen hadde biler, så de brukte hest og vogn eller tok beina fatt og da nyttet det ikke å fly på butikken både titt og ofte som det gjøres idag. De fleste handlet en gang pr. uke og sendte da bestillingslapp eller vi hentet bestillingslappene tidlig på morgenen. Så ble varer gjort istand og far kjørte varene ut til kundene om kvelden. Så kom de og betalte varene når de hadde fått lønna si, enten hver 14. dag eller 1. gang i måneden. Varekjøringa skjedde på fredager, mandag og onsdag ble det supplert med melk og brød som ble sendt på bussen.

De som bodde i nærmiljøet gikk som regel til butikken både for å handle og for å få den daglig kontakten med andre bygdefolk. Det var en spesiell atmosfære i butikken, der ble både gode og dårlige nyheter formidlet og ikke minst ble verdens- og landets situasjon diskutert og omtalt, barneoppdragelse og skolepolitikk ble diskutert mange ganger i ganske høye toner.

I det hele tatt foregikk det meste når folk treftes i butikken. Mange kopper med kaffe ble servert.

I begynnelsen mor og far drev butikken, bodde det folk både på Gravdal, Skulkerud og Rønnehue og for dem var en tur på butikken omtrent som en dags-tur. Det er enda mange som husker a Gunnhild fra Rønnehue på vei hjem fra butikken med en tung sekk full av varer på ryggen.

Mor forteller også at hun husker flere besøk av Netta m/trebeinet som kom helt fra Gallebergsetra. Hun kom da over skauen om Dammyr og Gravdal, og etter at hun hadde fått servert kaffe og tatt seg noen sug av kritt pipa, gikk hun videre til Skoger st. og videre til Sande og opp til Gallebergsetra igjen.

Mange av mannfolka i bygda hadde arbeidet sitt i skogen og lå da borte hele uka. De var da innom butikken på mandag morgen og nistet seg ut for hele uka.

foto av GARÅS LANDHANDLERI.

KONFIRMASJONSUTSTYR I 1918.

Av Anne-Lise Møller Nilsen

Hennes datter som har fått
"Salmebogen med navnet
Inga J. Pettersen og dato
29 septr. 1918 m/gullskrift".

På ettervinteren i 1918
møtte en 14-åring fra
Konnerud hos presten for å
begynne sine konfirmant-
forberedelser.
29. september samme året kom
hun igjennom overhøringen,
som var en alvorlig sak den
gang. 6. oktober ble hun
konfirmert i Skoger kirke.
Turen dit gikk med hest og
trille, det var Kr. Vikseter
som kjørte.

Allerede året etter begynte
hun i motelære i Drammen.
Det var kanskje denne interes-
sen som fikk henne til å
skrive ned hver eneste liten
ting som ble anskaffet til
hennes konfirmasjonsutstyr,
med priser.
Det var ikke småtterier som
skulle til, og det hele munnet
ut i en sluttsum på kr. 138,45.
Da var også lønn til sypike
regnet med !
Nedenfor er listen over alt
som ble anskaffet:

1 par sorte skinnstøvler	kr. 14,00
1 underliv	" 3,70
2 m. hvite flettebånd	" 1,80
1 par sorte strømper	" 3,00
1 blå kåpe	" 46,00
1 hatt	" 10,00
Kjoletøy	" 19,50
Trykknapper	" 0,40
Hvit spole	" 0,40
Linnet	" 4,50
Bukse	" 4,70
Lyserøde silkebånd	" 0,20
Underskjørt	" 3,00
Hvitt broderi	" 4,00

Bendelbånd	" 0,15
Hvit trådsnelle	" 0,50
Hvitt flette silkebånd	" 1,73
Hvitt silketøy	" 2,40
Lyserødt flettebånd	" 0,27
Brystnål gul	" 1,00
Hvit silkespole	" 0,40
Bendelbånd	" 0,30
Hvitt lommestørkle	" 1,50
1 par sorte lisser	" 0,50
1 par brune lisser	" 0,20
Blå stroppebånd	" 0,60
1 hvit krave	" 3,70
1 par hvite vanter	" 3,50
1 salmebok	"
(som datter har idag)	" <u>7,50</u>
	<u>Kr. 139,45</u>
minus	<u>kr. 7,50</u>
	<u>Kr. 131,95</u>

Til sypike	kr. 5,00
1 blått skjørtetøy	" <u>1,50</u>
SUM UTSTYR	<u>Kr. 138,45</u>

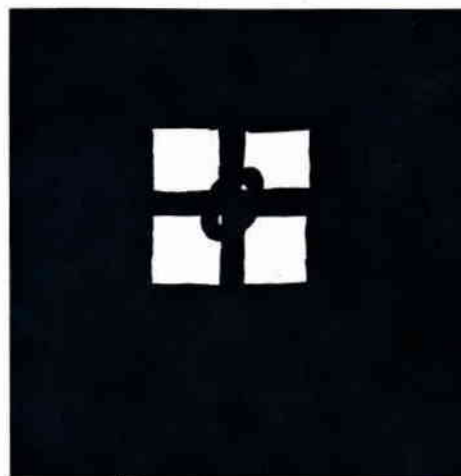

Konfirmanten fotografert
sammen med sine foreldre
og en av sine brødre.

ET LIV I TUKTHUS

Av Geir Helgen

Veien fra fattigdom til kriminalitet kunne være kort. Samfunnet slo ned på selv de minste lovbrudd og straffet hardt. Gjennom gamle dokumenter kommer vi menneskene og situasjonene inn på livet. Følgende lille brev fra 1858 til prost Nielsen i Skoger illustrerer dette.

Tegning; Geir Helgen

"Agershuus Fæstning den 22 Februar 1858.

Her Provst Nielsen !

Med høie Foresattes Tilladelse tillader jeg mig herved at sende disse Linier til Dem.

Det er nu tre år siden jeg hørte noget fra min Kone, og veed ikke, hvor hen er eller hvorledes hun lever, ikke engang om hun lever eller er død. Jeg ønskede gjerne at høre noget om min Kone og om mine kjære to Børn, om de lever, og hvor de er udsatte.

Jeg har hørt, at begge mine Brødre, Knud Bjørnsen Furrvald ved Åserud og Elling Bjørnsen Jordbrøkeia, begge skulle være døde, men er ikke vis på om det forholder sig så. Da jeg ingen har som vil give mig Underretning om noget af dette, ikke engang min Kone, vover jeg derfor at bede Deres Høierværdighed tjene mig i, med nogle Linier, at tilkjendegive mig, hvorledes det er med min Kone og mine kjære Børn, samt om det forholder sig således at begge mine Brødre ere døde. Jeg beder tilgivet denne min Frihed og tegner mig ærbødigst

Reier Bjørnsen Straffange No 233."

Under signaturen er tilføiet med annen hånd:

"Brevskriverens Begjæring anbefales Deres velvillige Imødekommen. Ag. Fæstnings Strafanstalt, 22 Fbr. 1858" og signert Fængselspræsten. Under der igjen: "Besvaret den 1. Marts 1858."

Hvordan svaret lød, vet vi ikke. Hadde det ikke vært for formannen i Sande Historielag, Arne Risa, hadde dette bare blitt et rørende brev. Arne Risa kunne nemlig berette at det i forbindelse med utgivelsen av Sandeboken i 1939 ble samlet en del kildestoff fra gamle ting- og ekstrarettprotokoller fra 1687 til 1830 -årene. Og i dette materialet dukker navnet Reier Bjørnsen opp. Han ble dømt til livsvarig tukthus i

1836 etter at saken hans hadde vært oppe i ekstrarett flere ganger.

Saken går tilbake til 1834. Reier Bjørnsen skulle kjøpe en hest av en halling, Iver Syvertsen Løverud fra Hol. Den forsøkte han å betale med diverse varer som han stjal fra enken Maren Ambjørnsdatter Kjeldås. Iver har nok skjont at det måtte dreie seg om tyvegods. Han fikk nemlig to måneders tukthus for heleri.

Reier Bjørnsen gjorde det ikke akkurat lettere for seg ved å rømme fra lensmann Anders Breda på Duni i Sande. Etter åtte dager ble han faket igjen. Han hadde da ligget i skjul hos en Nils Bjørnsen som bodde i nærheten av Skjeldrum. Det er uvisst om denne Nils Bjørnsen var i familie

med Reier. Han ble i alle fall dømt til åtte dagers "Vand og Brød" for å ha skjult rømlingen, som ble avslørt da en av ungene til Nils sladret. Lensmann Breda hadde heller ikke gjort noen god jobb og han måtte i 1835 betale 15 speciedaler i mulkt til Sande Fattigkasse.

I sakens dokumenter er tyvegodset spesifisert som:
2 skjorter, en gammel og en ny,
1 par bomull-lærretslaken, 1 strielaken, noen tøyestykker, en stor dreieladuk 8 alen lang, en lien ditto, 1 strie putevar, 2 servietter av dreil og to sølv spiseskjeer og to teskjeer, tilsammen taksert til 9 daler, 3 mark og 12 skilling.

Det er vel grunn til å frykte at våre dagers rettsinstanser ikke ville ha belønnet forbrytelsen like rundhåndet. 22 år etter dommen falt satt Reier Bjørnsen altså ennå bak gitter uten kontakt med familie som gikk på legd og usikker på om de ennå var i live.

LITT HISTORIE.

Frem til det 18. århundre er det ikke noe som skiller Konnerud fra andre små Østlandsbygder. Oldtidsfunn av steinredskaper vitner om en tidlig bosetning. Våpen fra vikingtiden er også funnet. Den bosetningen vi kjenner ved navnene Konnerud, Gomperud, Stubberud og andre gårdsnavn som ender på -rud, er fra årene mellom 1100 og 1300, kanskje noe yngre. Konnerud var en typisk jord- og skogbruksbygd, med jakt og i mindre grad fiske som tilskudd til husholdningen.

Den store forandringen kom i første halvdel av 1700-tallet, da man fant drivverdige forekomster av sølvholdig blyglans og kobber i Konnerudkollen. I løpet av noen år under Det Jarlsbergske Sølvhaltige Blye- og Kobber-Verk utviklet Konnerud seg til et betydelig industristed.

På det meste var det ansatt ca. 350 mann ved verket. I 1777 ble grubedriften nedlagt på grunn av ulønnsomhet.

I en 20-års periode fortsatte industrivirksomheten på Konnerud. Vannfallene langs Verkenselva ble utnyttet, og det vokste opp en omfattende småindustri. Omkring 1790 var de gode tidene over. Produksjon av spiker fortsatte frem til 1855, forøvrig var det bare en mindre mølle- og sagbruks-virksomhet tilbake.

Driften av Konnerudgrubene ble gjenopptatt i flere perioder under forskjellige eiere. Selv om man fra midten av forrige århundre kunne drive på zinkblende, ble det umulig å få til noe lønnsom drift. I 1913 var det slutt.

Over alt på Konnerud finner vi minner fra denne storhetstiden ved navn som Grubegata, Malmbakken og Verkenselva. Grubene med sine berghaller ligger som et landemerke i Konnerudkollen. I marka finnes gruber og skjerp i et antall på mer enn 300, som vitner om forventninger, skuffelser og mye slit.

Tidlig på 1900 tallet ble Konnerud oppdaget som friluftsområde. Her var nok av frisk luft og uberørt natur. Det kom fart i hyttebyggingen, og serveringssteder og et hotell ble åpnet. Dette er også en del av historien, selv om det ikke ligger så langt tilbake i tiden.

Fra heftet "Fritid på Konnerud". For de som vil lese mer om bygdas historie, anbefaler vi: "Skogerboken", "Konnerudgrubene" av Karin Pihl, "Vi ser tilbake" og "Folk og Får" av Skoger Historielag.

STORDAMMEN - DAMER I BAT v/ØYA
foto 1908 av Hans Jensen.

Redaksjonskomiteen har etter siste årsmøte denne sammensetning:

ODD STEEN
HANS HALDEN
JENS H. BREKKE
ANNE-LISE MØLLER NILSEN.

I sine bestrebelser for å finne frem til temaer om gamle dager, med lokalhistorisk interesse for bladets lesere, ber komiteen om lesernes hjelp. Det finnes sikkert i mange hjem bilder, notater og f.eks. avisutklipp som redaksjonskomiteen kunne ønske å se nærmere på og kanskje formidle videre i lesekretsen.

Mange eldre har også en særskilt god hukommelse og evne til å gjengi muntlige historier fra tidligere generasjoner.

Hjelp oss til å komme i kontakt med disse mennesker, for på den måten å bevare minnet om tidligere generasjoners liv i hverdag og fest.

På den måten er vi med på å skrive bygdehistorie.

G O D S O M M E R

Hilsen redaksjonskomiteen.